

Socio-Economic Problems and the State

journal home page: <http://sepd.tntu.edu.ua>

ISSN 2223-3822

Klym, N., Plekan, M. & Tesak, A. (2021) Oblikovo-analitychne vidobrazhennia vytrat na sotsialno vidpovidalnu diialnist: problemy ta perspektyvy rozvytku [Accounting and analytical representation of costs for socially responsible activities: problems and development prospects]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp. 98-105. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21knmprr.pdf>

SEPS
Journal
Socio-Economic
Problems and the State

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ НА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Надія КЛИМ

Національний лісотехнічний
університет України
вул. Ген. Чупринки, 10, м. Львів, 79057,
Україна
e-mail: klym.nadya@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4949-6644>

Марія ПЛЕКАН

Національний університет
«Львівська політехніка»
вул. С. Бандери, 12, м. Львів, 79013,
Україна
e-mail: marysiaplekan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2715-1290>

Олександра ТЕСАК

Національний університет
«Львівська політехніка»
вул. С. Бандери, 12, м. Львів, 79013,
Україна
e-mail: oleksandratesak@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0005-5467-1254>

Article history:

Received: October, 2021
1st Revision: October, 2021
Accepted: November, 2021

JEL classification:

M49

UDC:

657:334.2

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.098>

Анотація. В роботі доведено, що при розробці системи управління витратами на соціально відповідальну діяльність необхідно ключову роль приділяти якості отриманої інформації, швидкості її формування та передачі, оскільки вона є основою для прийняття рішень. Інформація в системі управління має циклічний характер і основним її джерелом є обліково-інформаційне забезпечення у формі бухгалтерських документів. Доведено, що реалізація видів соціально відповідальної діяльності залежить від понесених витрат, що фокусує увагу на їх джерелах, тому управлінські рішення ґрунтуватимуться на показниках системи соціального бюджетування. У зв'язку із цим, основним завданням соціального контролінгу є визначення того напрямку соціально відповідальної діяльності, який позитивно впливатиме на стратегічний розвиток підприємства, а вибір стратегії базуватиметься на принципі «різні можливості для певних потреб за визначеного обсягу ресурсів». Використання системи контролінгу сприятиме ефективнішому розподілу ресурсів, враховуючи особливості такої діяльності, а також дозволить приймати рішення підрозділам, які безпосередньо пов'язані із зазначеними напрямками діяльності. Ефективність процесу інтеграції соціальної відповідальності в систему стратегічного управління значно зростає за умови побудови збалансованої системи показників, яка дозволяє інтерпретувати обрану стратегію в конкретні рекомендації за допомогою побудови логічного ланцюжка: «цілі – показники – завдання – ініціативи», що визначає пріоритетність застосування в якості інструментів стратегічної карти (побудова дерева стратегічних цілей соціальної відповідальності підприємства), облікова карти (визначення ключових показників соціальної відповідальності підприємства), карти завдань і дій (обґрунтування процесу реалізації дій: «завдання – стратегічні ініціативи»).

Ключові слова: соціально відповідальна діяльність, механізми управління, стратегічне управління, соціальні ресурси, інструменти обліку витрат.

Клим Н. Обліково-аналітичне відображення витрат на соціально відповідальну діяльність: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Надія Клим, Марія Плекан, Олександра Тесак // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 98-105. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21knmprr.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Соціальна відповідальність підприємства є невід'ємною складовою взаємовідносин працівника, працедавця та стейкхолдерів. Численна інформація щодо даної проблеми лише підтверджує думку про кардинальну зміну світогляду власників та керівників підприємства відносно мети своєї діяльності в розрізі інтересів всіх учасників даного процесу. Навіть враховуючи думки невеликої групи скептиків стосовно щирості намірів світових та національних лідерів СВД (соціально відповідальної діяльності, далі СВД), забезпечити своїх працівників не тільки нормативно задекларованими мінімальними соціальними гарантіями, впроваджувати екологічно чисті методи виробництва, приділяти увагу середовищу на територіях розміщення підприємства і т.д., руйнується враховуючи лише той факт, що соціальна відповідальність існує, працює та дає результат.

У свою чергу, витрати на СВД – є витратною частиною бюджету підприємства, які закладаються в процесі бюджетування і можуть коригуватися в процесі виконання бюджету. Враховуючи те, що соціальна відповідальність підприємства охоплює цілий спектр питань, таких як інвестиції в забезпечення екологічності виробничого процесу, підтримання соціальної інфраструктури як самого підприємства, так і територіальної громади на території присутності, роботу з персоналом та іншими стейкхолдерами, немає можливості відразу скласти бюджет СВД. Зведений бюджет соціальної відповідальності формується тільки після узгодження статей витрат з інвестиційним бюджетом, виробничим бюджетом та похідними від них, і тільки після цього шляхом перенесення статей витрат з вищевказаних планів створюється бюджет СВД.

Слід зазначити, що грошові потоки, пов'язані із соціальною відповідальністю, підлягають такому ж управлінню, як і всі інші. І в даному питанні інструментарій системи бюджетування, цілком підходить для цих цілей. Хоча використання системи бюджетування не може, в цих умовах, бути ізольованим. Адже, навіть якщо на підприємстві існує окремий підрозділ, що відповідає за соціальну відповідальність, всі спроби надати СВД-менеджерам активну роль в плануванні соціально-орієнтованих витрат, зазнають невдачі. Проте, це не заважає керівництву підприємства вимагати від КСВ-підрозділів періодичний план заходів з приблизною їх кількісною оцінкою, які практично завжди дублюють бюджетні статті інших підрозділів підприємства. Причиною такого явища є те, що бюджети соціальної відповідальності – це завжди статті витрат, вже враховані іншими відділами підприємства, зокрема: різні витрати на персонал враховані бюджетом PR-департаментів; витрати на нові системи виробництва і управління враховані департаментами розвитку або інвестиційними департаментами; інші заходи, традиційно асоціюються з соціальною відповідальністю (постачальники-покупці), враховані департаментами реалізації та логістики.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми інформаційного наповнення обліку витрат знайшли відображення в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Е. Аткинсона, М. А. Вахрушиної, З. В. Гуцайлюка, К. Друрі, В. Б. Івашкевича, Т. П. Карпової, М. Метьюса, Л. В. Нападовської, Б. Нідлза, В. Ф. Палія, О. І. Павликівської, М. С. Пушкара, Я. В. Соколова, В. В. Сопка та інших.

Проф. С. О. Левицька визначає соціальний облік як відображення фактів господарської діяльності в рамках економічних та організаційних заходів використання, збереження, розвитку трудових ресурсів підприємства з урахуванням еколого-економічного забезпечення їх реалізації [1].

Досліджуючи проблеми нормативного забезпечення обліку соціальної відповідальності С. Король стверджує, що однією з основних проблем регулювання

залишається відсутність методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку соціальної відповідальності підприємств [2, с. 795].

На думку О.Павликівської для прийняття ефективних та своєчасних управлінських рішень стосовно соціально відповідальної діяльності необхідним є забезпечення менеджменту підприємства якісною та достовірною інформацією, що здійснити практично неможливо без залучення системи обліку та контролю. Таким чином, для управління соціально відповідальною діяльністю підприємств необхідним є соціальний облік, серед основних завдань якого є формування соціальної звітності [3].

Слід погодитись з думкою авторів, які у своїй науковій праці зазначили: «...розробка облікових принципів є важливим етапом в теоретико-обліковому осмисленні» [4].

В зарубіжних країнах основу нормативно-правового забезпечення обліку соціально відповідальної діяльності складає стандарт AA1000. Даний стандарт використовується міжнародними компаніями для ведення обліку та формування соціальної звітності [5].

Аналіз підходів різних наукових шкіл до визначення сутності бюджетування дозволив зробити висновок, що бюджетування на підприємстві – це не лише система й технологія, а й процес, який схожий до бюджетного процесу на рівні держави та здійснюється на принципах послідовності складання, затвердження, виконання та контролю за виконанням всієї сукупності бюджетів підприємства.

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Разом з тим бюджетування є одним із найбільш ефективних інструментів управління фінансами, яке потребує подальших досліджень. Внутрішньофірмове бюджетування слід розглядати як ключовий елемент стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства, при цьому стратегія розвитку його фінансово-економічної діяльності нерозривна з методологією та інструментарієм внутрішньофірмового бюджетування.

4. Постановка завдання.

У статті розглянуто проблеми та перспективи розвитку обліково-аналітичного відображення витрат на соціально відповідальну діяльність.

5. Виклад основного матеріалу.

Основне завдання СВД-менеджменту – формування політики підприємства, спрямованої на постійне нарощування витрат на соціально відповідальне ведення діяльності. Саме в цьому їх основна роль – безперервно націлювати управління всіх рівнів на сталий розвиток. Лише у такий спосіб менеджер з СВД (за потреби підрозділ СВД) матиме можливість впливати на формування загального бюджету підприємства. Оскільки, кожен керівник окремого департаменту лобіює інтереси свого підрозділу, або ж плановані витрати навмисно завищуються з метою отримати фінансування в необхідному обсязі, враховуючи, що спочатку закладені витрати будуть все одно зменшені в процесі узгодження.

Сучасна система внутрішньофірмового планування і управління повинна сприяти комплексному управлінню соціально відповідальною діяльністю. Для цього в межах основних бюджетів доцільно використання кодів, що характеризують соціально відповідальну діяльність всіх підрозділів економічного суб'єкта, щоб можна було отримати загальний індекс «соціальної відповідальності» по підприємству в цілому. А поширення таких принципів бюджетного планування як директивність, регулярність,

безперервність, а також формалізація діяльності господарюючого суб'єкта, що охоплює всі сегменти бізнесу, дозволить забезпечити в процесі бюджетування не тільки інтереси власників підприємства, а й інших соціальних партнерів, зацікавлених в довгостроковому співробітництві з підприємством (наприклад, персонал, держава, оточуюче середовище).

Сучасне підприємство функціонує під впливом зовнішніх факторів, через це мусять ставати інформаційно прозорими та соціально відповідальними. В свою чергу, ця обставина надає підприємству й значні переваги перед конкурентами, а саме покращення фінансових показників, чого так вимагають власники. Конкретними економічними вигодами тут можуть бути від зростання обсягів реалізації продукції та збільшення продуктивності праці до покращення позиції на ринку, зростання вартості підприємства за рахунок підвищення оцінки її репутації, полегшення доступу до інвестицій та послаблення контролю з боку державних органів.

Розглядаючи господарюючий суб'єкт як соціально-економічну систему, пов'язану із зовнішнім середовищем та зацікавленими в ній групами людей, слід зазначити, що при виборі механізму управління підприємством, перш за все, необхідно позиціонувати місце його витрат в багатовимірній системі координат, яка враховує економічну, екологічну та соціальну результативність.

Практичний досвід підтверджує, що найбільш, ефективно управління соціально відповідальними витратами відбувається на стадії планування, коли оптимізацією бізнес-процесів можна досягти максимально можливої ефективності господарювання.

Планування соціально відповідальної діяльності включає такі основні етапи: вибір показників оцінки СВД, враховуючи інтереси основних зацікавлених сторін; розрахунок рівня СВД на основі вибраних показників; факторний аналіз зміни рівня СВД; вибір соціальних програм і соціальних інвестицій.

Основними принципами відбору таких показників оцінки СВД, враховуючи інтереси основних зацікавлених сторін є наступні: очікування партнерів; залежність показників один від одного, що необхідно для коректного факторного аналізу, доступність інформації зі статистичних та галузевих джерел; стійкість обраних показників щодо параметрів часу, можливість застосовувати дані показники для прийняття управлінських рішень з регулювання відносин з соціальними партнерами.

Аналіз діяльності органів управління СВД передбачає оцінку рівня його нормативного забезпечення, структури управління, наявності та оцінка навчальних програм, кількість і типи реалізованих соціальних програм, а також механізми інформування стейкхолдерів про результати реалізації соціальних програм. Стосовно даного напрямку виділяються види оцінки наведені у таблиці 1.

Таблиця 1. Напрямки аналізу та оцінки системи управління соціально відповідальною діяльністю [узагальнено авторами]

Параметри оцінки	Напрями аналізу
Нормативне забезпечення процесу управління СВД	пріоритети соціальної політики підприємства, кодекс поведінки (кодекс етики)
Структура управління СВД підприємства	відділ з питань СВД при раді директорів, група СВД, СВД-менеджер
Програми навчання щодо СВД	наявність навчальних та ознайомчих програм стосовно СВД; процес і методи навчання
Реалізовані соціальні програми	типи реалізованих соціальних програм, їх інструменти, цикл управління соціальними програмами, організація управління соціальними програмами, застосування механізмів зовнішнього адміністрування соціальних програм
Механізми інформування стейкхолдерів про результати реалізації соціальних програм	оцінка ефективності соціальних програм, оцінка рівня ознайомлення із соціальними програмами

Для оцінки здійснюваних підприємством соціальних інвестицій, необхідно використовувати кількісні та якісні індекси соціальних інвестицій. Дані заходи сприятимуть відображенню та оцінки масштабу та ступеню комплексності реалізованої підприємством політики стосовно соціальної відповідальності (табл. 2).

Таблиця 2. Напрямки аналізу і оцінки рівня соціального інвестування [виділено авторами]

Параметри оцінки	Напрями аналізу
Кількісні індекси	Величина соціальних інвестицій на одного працівника, частка соціальних інвестицій в загальному обсязі реалізованої продукції, частка соціальних інвестицій в структурі балансового прибутку
Якісні індекси	Інституційне забезпечення соціальної політики; система обліку соціальних заходів; комплексність здійснюваних соціальних інвестицій

Як відомо, вибираючи для реалізації ту чи іншу соціальну програму та соціальні інвестиції, обмежувальним фактором виступає обсяг фінансових коштів, необхідних на їх реалізацію.

Алгоритм планування СВД формується за допомогою використання базових соціальних нормативів. Вхідною інформацією системи планування є показники основної діяльності в натуральному та вартісному вираженні (наприклад, відношення фонду оплати праці до обсягу реалізації продукції). Потім визначається розмір соціального бюджету як консolidованого соціального пакету працівників підприємства. Співвідношення останнього з ФОП – один із найважливіших соціальних нормативів. Принципи розподілу соціального бюджету залежать від соціальної політики підприємства, його пріоритетів в даній сфері. Не менш важливим нормативом є також розподіл витрат на внутрішню та зовнішню соціальну політику. В процесі дослідження цієї проблеми, ми дійшли висновку, що оптимальне співвідношення може складати 85 % на 15 %. Враховуючи вище зазначене, представимо алгоритм соціального планування (рис. 1).

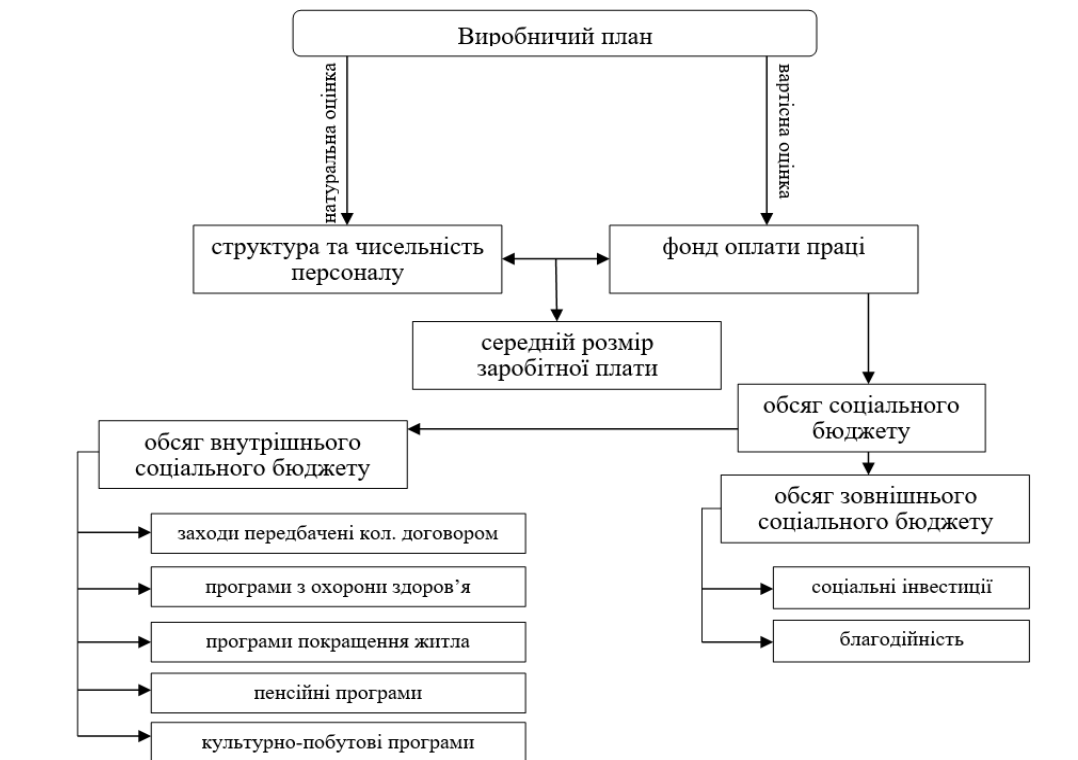

Рис. 1. Схема соціального планування на підприємстві

Джерело: розроблено авторами

Окрім цього, найбільший інформаційний масив при плануванні соціального бюджету складає колективний договір. Витрати, необхідні для здійснення основних етапів СВД наведені в табл. 3.

Таблиця 3. Формування витрат на впровадження основних етапів СВД [сформовано авторами]

Складові СВД	Необхідні витрати	Характеристика та обсяг витрат
Формування документальної бази, її розповсюдження та зберігання стосовно політики СВД	Час співробітників на підготовку документації, оплата консультантів, витрати на публікацію матеріалів	Витрати невеликі. Можливість включення витрат в маркетинговий бюджет
Інформування та навчання персоналу	Час співробітників (інформування насамперед вищого і середньої ланки менеджменту)	Витрати невеликі. Зниження витрат через навчання через внутрішні програми, для невеликих підприємств – участь в семінарах (тренінгах)
Зміна процесів та процедур господарської діяльності з метою відповідності екологічним стандартам	Витрати, пов'язані з технологічною модернізацією	Найбільші витрати, пов'язані з технологічною модернізацією, несуть великі добувні та промислові підприємства. Підприємства, що надають послуги, можуть здійснювати політику чистоти робочого місця, роздільної утилізації сміття і т.п., що не вимагає великих витрат
Забезпечення соціальної захисту працівників	Витрати на збереження високої соціальної захищеності працівників	Як правило, ця стаття витрат є найбільшою.
Соціальні програми для території присутності або благодійні програми	Витрати на окремі соціальні програми	Зниження витрат на соціальні програми – цілісна стратегія підтримки, а не відповідь на випадковий звернення. Іншими ефективними способи зниження витрат – конкурсний механізм виділення коштів, а також залучення співробітників і клієнтів для надання допомоги місцевій громаді

З метою забезпечення інформативності процесів планування, обліку та аналізу формування бюджету соціально відповідальної діяльності підприємства (в тому числі і по структурних підрозділах) доцільно здійснювати в такій послідовності: оцінка фактичного стану зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, розвитку його соціальних ресурсів; систематизація доходів і витрат на соціально відповідальну діяльність; прогноз основних економічних показників (обсяг виробництва і реалізації продукції в натуральному і, вартісному вираженні, потреба в найважливіших видах ресурсів і їх вартість, показники ефективності діяльності і т.д.) і розрахунок щодо них екологічних і соціальних показників діяльності; формування кошторисів витрат окремих ресурсів, (матеріальних, трудових, грошових); визначення витрат «окремих підрозділів підприємства (основні та допоміжні цехи, об'єкти соціальної сфери); виявлення фінансового результату і визначення лімітів фінансування соціально відповідальної діяльності промислового підприємства за рахунок різних джерел; оптимізація програми екологічного та соціального розвитку підприємства відповідно до концепції «обмеженості ресурсів» та очікувань зацікавлених сторін.

Повнота реалізації програм СВД залежить від того, як вони сприймаються керівництвом підприємства та як пропагуються її співробітникам. Тому для реалізації успішної політики СВД важливий не тільки обсяг коштів, який витрачається на соціальні програми. Важливо, як підприємство їх витрачає, який отримує результат на одну вкладену гривню.

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Методика бюджетування соціально відповідальної діяльності промислового підприємства повинна бути єдиною незалежно від періоду планування з метою забезпечення можливості співставлення планових і фактичних даних, а також можливості з найменшими затратами праці перетворювати довгострокові бюджети в середньо і короткострокові. На нашу думку, методичні прийоми, використовувані в процесі розробки довгострокових і короткострокових прогнозів, можуть базуватися на застосовуванні баз даних, а також похідних баз, де б дотримувався необхідний ступень деталізації.

Author details (in English)

ACCOUNTING AND ANALYTICAL REPRESENTATION OF COSTS FOR SOCIALLY RESPONSIBLE ACTIVITIES: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Nadiia KLYM

National Forestry University of Ukraine
103, Gen. Chuprynyk St., Lviv, 79057
e-mail: klym.nadya@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4949-6644>

Mariia PLEKAN

Lviv Polytechnic National University
12 Bandera street, Lviv, Ukraine, 79013
e-mail: marysiaplekan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2715-1290>

Alexandra TESAK

Lviv Polytechnic National University
12 Bandera street, Lviv, Ukraine, 79013
e-mail: oleksandratesak@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0005-5467-1254>

Abstract. *The paper proves that in developing a cost management system for socially responsible activities it is necessary to give a key role to the quality of information received, the speed of its formation and transmission, as it is the basis for decision-making. Information in the management system is cyclical and its main source is accounting and information support in the form of accounting documents. It is proved that the implementation of socially responsible activities depends on the costs incurred, which focuses on their sources, so management decisions will be based on the indicators of the social budgeting system. In this regard, the main task of social controlling is to determine the direction of socially responsible activities that will positively affect the strategic development of the enterprise, and the choice of strategy will be based on the principle of "different opportunities for certain needs for a certain amount of resources." The use of a controlling system will facilitate a more efficient allocation of resources, taking into account the specifics of such activities, as well as allow decisions to be made by units that are directly related to these activities. The effectiveness of the process of integrating social responsibility into the system of strategic management increases significantly with the construction of a balanced scorecard, which allows to interpret the chosen strategy into specific recommendations by building a logical chain: "goals - indicators - tasks - initiatives". maps (construction of a tree of strategic goals of social responsibility of the enterprise), accounting maps (definition of key indicators of social responsibility of the enterprise), maps of tasks and actions (substantiation of the process of implementation of actions: "tasks - strategic initiatives").*

Key words: *socially responsible activity, management mechanisms, strategic management, social resources, cost accounting tools.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21knmppr.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Klym, N., Plekan, M. & Tesak, A. (2021) Oblikovo-analitychne vidobrazhennia vytrat na sotsialno vidpovidalnu diialnist: problemy ta perspektyvy rozvytku [Accounting and analytical representation of costs for socially responsible activities: problems and development prospects]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp. 98-105. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21knmppr.pdf>

Використана література:

1. Левицька С. О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe? \]](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?)
2. Король С. Я. Нормативне регулювання обліку соціальної відповідальності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 9. С. 791-796.
3. Павликівська О. І. Управління соціально відповідальною діяльністю підприємств на основі концепції обліку та контролінгу (теорія, методологія, практика): монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2018. 405 с.
4. Pavlykivska O. Accounting: science or craft? International Symposium Experience. Knowledge. Contemporary Challenges „Innovative economic-social Approaches in the Knowledge Society” (December 12th-13th, 2019). Bucharest, 2019. P. 184-191.
5. Міжнародний стандарт AA 1000 "AccountAbility". URL: <http://www.iso.org/iso/catalogue>.

References

1. Levyts'ka S. O. Sotsial'nyy oblik: metodychnyy pidkhid ta orhanizatsiyne zabezpechennya. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe? \]](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?) (accessed 08 October 2021)
2. Korol' S. YA. (2016) Normatyvne rehulyuvannya obliku sotsial'noyi vidpovidal'nosti [Normative regulation of social responsibility accounting]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. Vol.9. pp. 791-796.
3. Pavlykivska O. I. (2018) Upravlinnya sotsial'no vidpovidal'noyu diyal'nistyu pidpryyemstv na osnovi kontseptsii obliku ta kontrolinhu (teoriya, metodolohiya, praktyka) [Management of socially responsible activities of enterprises based on the concept of accounting and controlling (theory, methodology, practice)]. Ternopil: FOP Palyanytsya V. A. (in Ukrainian)
4. Pavlykivska O. Accounting: science or craft? International Symposium Experience. Knowledge. Contemporary Challenges „Innovative economic-social Approaches in the Knowledge Society” (December 12th-13th, 2019). Bucharest, 2019. P. 184-191. (accessed 05 October 2021)
5. Mizhnarodnyy standart AA 1000 "AccountAbility" URL: <http://www.iso.org/iso/catalogue>. (accessed 09 October 2021)

© 2021 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

